

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ

«Державне будівництво і місцеве самоврядування»

Освітньо-професійний ступінь – «фаховий молодший бакалавр»

Галузь знань: 08 «Право»

Спеціальність: 081 «Право»

Освітньо-професійна програма: «Право»

Циклова комісія юридичних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні семінарські	Самостійна робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен/ залік
Денна	3	6	30	45	45	120	залік

Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», затвердженої Педагогічною радою ФКЕПТ ЗУНУ «30» 20.09.2021 р.

Робоча програма складена Процків Н.О.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

БАГРІЙ І.П.

«Державне будівництво і місцеве самоврядування»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Модулів - 3	Галузь знань 08 «Право»	Нормативна дисципліна
	Спеціальність: 081 «Право»	Рік підготовки 3-й
		Семестр 6-й
Загальна кількість годин - 120	Освітньо-професійна програма “Право”	Лекції (30 год.)
		Практичні (45 год.)
		Самостійна робота (45 год.)
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: залік

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Мета: формування системи теоретичних і прикладних знань про особливості правового регулювання порядку формування, організації, функціонування системно-структурної організації органів публічної влади, елементи організації та діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, специфіку організаційно-правових механізмів реалізації їх функцій і повноважень, напрямків модернізації територіальної організації влади в Україні в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління.

2.2 Завданнями навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

- засвоєння студентами знань про особливості правового регулювання суспільних відносин в галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні;

- формування у студентів категоріально-понятійного апарату з питань державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні

- опанування основних доктринальних та прикладних положень щодо формування, організації, функціонування та перспектив розвитку системно- структурної організації органів публічної влади в Україні;

- поглиблення теоретичних знань про територіальну, правову, матеріально-фінансову основу організації і діяльності державних і самоврядних інституцій, форм та методів їх діяльності в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління;

- вироблення у студентів вміння тлумачити і застосовувати правові норми під час розв'язання практичних завдань з питань правового регулювання, організації та діяльності органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні;

- формування навичок самостійного аналізу проблемних питань взаємовідносин органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці;

- формування уміння визначення перспектив вдосконалення і організаційно-правових технологій оптимізації механізму реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: знати:

- напрямки здійснення державної політики у сфері державного будівництва та місцевого самоврядування, державної регіональної політики в сучасних умовах політико-правового розвитку.
- специфіку правового регулювання та перспективи розвитку системно-структурної організації органів публічної влади в Україні у контексті європейських стандартів децентралізації влади та муніципальної демократії.
- організаційно-правові, територіальні, матеріально-фінансові аспекти модернізації системи публічного управління в Україні.
- організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності Президента України, організацію підготовки та виконання актів Президента України, специфіку функціонування та взаємодії з органами публічної влади Адміністрації Президента України, Ради національної безпеки і оборони України.
- **вміти**
- Орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, що регламентують суспільні відносини в галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.
- Розуміти організаційно-правові механізми реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування.
- демонструвати розуміння специфіки правового регулювання основ організації діяльності, порядку функціонування і організації виконання правових актів Кабінету Міністрів України.

–

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни :

СК2. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

Прогнозовані результати навчання :

ПРН 9. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 13. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна

Поняття «державне будівництво і місцеве самоврядування». Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування. Конституційні основи державного будівництва і місцевого самоврядування. Основні напрямки здійснення державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні Наука державного будівництва і місцевого самоврядування. Навчальна дисципліна «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Поняття, предмет і система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Методологічні основи та джерела науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Зв'язок науки державного будівництва і місцевого самоврядування з різними галузями права та іншими науками. Поняття, система навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Значення навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» для підготовки юристів.

Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, та місцевого самоврядування в Україні

Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Системно структурна організація органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення органів державної влади, органів влади та місцевого самоврядування, їх спільні риси та особливості. Система принципів організації та діяльності органів державної влади, та місцевого самоврядування. Поняття, правове регулювання та

співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів місцевого самоврядування. Поняття і система форм діяльності органів державної влади, та органів місцевого самоврядування. Поняття і система методів діяльності органів державної влади, та місцевого самоврядування. Наукова організація праці в органах державної влади і місцевого самоврядування, її основні вимоги.

Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні

Поняття «основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні». Територіальна основа системи органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні. Правова основа організації та діяльності органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні. Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради

України

Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України. Сесія – головна організаційна форма роботи Верховної Ради України, порядок її підготовки і проведення. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Організація проведення слухань у Верховній Раді України. Методи роботи Верховної Ради України. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України.

Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України

Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради України. Форми і методи роботи комітетів Верховної Ради України. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Організація роботи тимчасових комісій Верховної 8 Ради України. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація роботи Рахункової палати.

Тема 6. Організація роботи народних депутатів України

Організація підготовки і проведення виборів народних депутатів України. Організація роботи народних депутатів України у Верховній Раді України та з виборцями. Помічники консультанти народних депутатів України. Запити і звернення народних депутатів України, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності народних депутатів України. Організація роботи депутатських фракцій і груп.

Тема 7. Організація роботи Президента України

Основи організації і діяльності Президента України. Організація підготовки і проведення виборів Президента України. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Організація прийняття та виконання актів Президента України.

Структура, функції, організація роботи апарату Президента України. Організація роботи Офісу Президента України. Організація роботи представників Президента України. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України. О

Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України

Основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і будова Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади **Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади.**

Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій **Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій.**

Система, порядок утворення і будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх

повноваження й організація

роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Змістовий модуль 3

Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим

Основи організації та діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організаційна будова та функції Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи органів і посадових осіб Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим та організація його роботи.

Порядок утворення і будова Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Функції Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація діяльності інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні

Поняття і система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування. Місцеві референдуми. Збори (конференції) громадян, організація їх підготовки та порядок проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян. Принципи місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Система і будова місцевих рад. Функції та компетенція місцевих рад. Форми та методи діяльності місцевих рад. Порядок підготовки та проведення сесій місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Апарат місцевих рад і організація його роботи. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної,

районної ради та його заступників. Організація роботи органів самоорганізації населення. Асоціації та інші форми добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад

Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад із виборцями. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад.

Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. Організація роботи апарату виконавчих комітетів місцевих рад. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь та інших виконавчих органів рад. Компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Тема 16. Відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції

Засади взаємодії громадських об'єднань і політичних партій з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування. Форми і види громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення громадської експертизи діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Організація роботи громадських рад при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ. Організація роботи департаментів, відділів, управлінь органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування по взаємодії із судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.

№	Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		
		Лекції	Практичні (лабораторні, семінарські) заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
1.	Ораторське мистецтво як навчальна дисципліна: науково-методологічні засади курсу. Становлення та генеза світового та українського красномовства .	2	2	2
2.	Закони класичної риторики (Риторичний канон).	4	4	4
3.	Дебати: теоретичні основи, функціональні ролі в дебатах. Управління очікуваними результатами дебатів.	2	4	3
4.	Ділове красномовство юриста. Техніка переговорного процесу.	2	4	4
Змістовий модуль 2				
5.	Судова промова – серцевина судових дебатів: практичні аспекти. Судові дебати: підготовка,	4	4	4

	техніка, культура та етика судових дебатів.			
6.	Доказ (доведення) у публічному виступі. Мистецтво доведення у змагальному судовому процесі	2	4	4
7.	Полеміка в діяльності юриста. Роль та значення полеміки в судовому слідстві.	2	4	4
Змістовий модуль 3				
8.	Обвинувальна промова прокурора: підготовка, композиція	2	3.5	4
9.	Захисна промова адвоката: етапи підготовки, структура виступу.	2	3.5	4
РАЗОМ		22	33	35

5. Тематика практичних занять з дисципліни “ державне будівництво та місцеве самоврядування”

Практичне заняття 1.

Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна.

Питання для обговорення:

1. Поняття «державне будівництво і місцеве самоврядування». Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування.
2. Конституційні основи державного будівництва і місцевого

самоврядування. Основні напрямки здійснення державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні

3. Наука державного будівництва і місцевого самоврядування. Навчальна дисципліна «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні».

4. Поняття, предмет і система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва і місцевого самоврядування.

5. Методологічні основи та джерела науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Зв'язок науки державного будівництва і місцевого самоврядування з різними галузями права та іншими науками.

6. Поняття, система навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Значення навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» для підготовки юристів.

Практичне заняття 2

Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, та місцевого самоврядування в Україні

Питання для обговорення:

1. Організація органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, їх спільні риси та особливості.

2. Система принципів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування.

3. Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

4. Поняття і система форм діяльності органів державної влади, та органів місцевого самоврядування. Поняття і система методів діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування.

5. Наукова організація праці в органах державної влади і місцевого самоврядування, її основні вимоги.

Практичне заняття 3

Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні

Питання для обговорення:

1. Поняття «основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні».

2. Територіальна основа системи органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні.

3.Правова основа організації та діяльності органів державної влади, і місцевого самоврядування в Україні.

4.Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Змістовий модуль 2.

Практичне заняття 4

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України

Питання для обговорення:

1. Основи організації та діяльності Верховної Ради України.
2. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України.
- 3.Сесія – головна організаційна форма роботи Верховної Ради України, порядок її підготовки і проведення.
4. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання.
5. Організація проведення слухань у Верховній Раді України. Методи роботи Верховної Ради України.
6. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України.

Практичне заняття 5

Тема 5. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України

Питання для обговорення:

- 1.Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників.
- 2.Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України.
3. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради України.
4. Форми і методи роботи комітетів Верховної Ради України.
5. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Організація роботи тимчасових комісій Верховної Ради України.
6. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України.
- 7.Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація роботи Рахункової палати.

Практичне заняття 6

Тема 6. Організація роботи народних депутатів України

Питання для обговорення:

1. Організація підготовки і проведення виборів народних депутатів України.
2. Організація роботи народних депутатів України у Верховній Раді України
3. Запити і звернення народних депутатів України, порядок їх внесення і розгляду.
4. Гарантії діяльності народних депутатів України. Організація роботи депутатських фракцій і груп.

Практичне заняття 7

Тема 7. Організація роботи Президента України

Питання для обговорення:

1. Основи організації і діяльності Президента України.
2. Організація підготовки і проведення виборів Президента України.
3. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України.
4. Гарантії діяльності Президента України. Організація прийняття та виконання актів Президента України.
5. Структура, функції, організація роботи апарату Президента України.
6. Організація роботи Офісу Президента України. Організація роботи представників Президента України.
7. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України.

Практичне заняття 7

Тема 8. Організація роботи Кабінету Міністрів України

Питання для обговорення:

Основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і будова Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Тема 9. Організація роботи центральних органів виконавчої влади Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади.

Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Тема 10. Організація роботи місцевих державних адміністрацій Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій.

Система, порядок утворення і будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація

роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Змістовий модуль 3

Тема 11. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим

Основи організації та діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організаційна будова та функції Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи органів і посадових осіб Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим та організація його роботи.

Порядок утворення і будова Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Функції Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація діяльності інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Тема 12. Організація місцевого самоврядування в Україні

Поняття і система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування. Місцеві референдуми. Збори (конференції) громадян, організація їх підготовки та порядок проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян. Принципи місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого

самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 13. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Система і будова місцевих рад. Функції та компетенція місцевих рад. Форми та методи діяльності місцевих рад. Порядок підготовки та проведення сесій місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Апарат місцевих рад і організація його роботи. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників. Організація роботи органів самоорганізації населення. Асоціації та інші форми добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

Тема 14. Організація роботи депутатів місцевих рад

Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад із виборцями. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Тема 15. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад.

Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. Організація роботи апарату виконавчих комітетів місцевих рад. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь та інших виконавчих органів рад. Компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Тема 16. Відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції

Засади взаємодії громадських об'єднань і політичних партій з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування. Форми і види громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення громадської експертизи діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Організація роботи громадських рад при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим,

органах місцевого самоврядування.

Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ. Організація роботи департаментів, відділів, управлінь органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування по взаємодії із судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

6.. Самостійна робота з дисципліни

«Державне будівництво та місцеве самоврядування»

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке вивчення студентами важливих питань навчальної практики курсу.

№ п/п	Тематика
1.	Система державного управління.
2.	Специфічні риси та ознаки державного управління.
3.	Держава як суспільний інститут.
4..	Принципи державного управління.
5..	Основні теорії державного управління.
6.	Функції державного управління.
7..	Державне управління в соціально-культурній сфері.
8.	Роль законодавчої влади в державному управлінні.
9.	Роль судової влади в державному управлінні.
10.	Конституційна модель розподілу влади в Україні.
11.	Система стримувань і противаг
12.	Сутність системи центральних органів виконавчої влади
13.	Централізація в державному управлінні
14.	Децентралізація в державному управлінні
15.	Місцеві державні адміністрації в системі державного управління
16.	Поняття, функції і цілі регіонального управління

17.	Поняття та принципи державної регіональної політики
18.	Матеріальна основа державної регіональної політики
19.	Місцеві бюджети- фінансова основа економічного розвитку регіонів
20.	Територіальна громада первинний елемент місцевого самоврядування.
21.	Представницькі органи місцевого самоврядування
22.	Поняття і сутність матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування
23.	Поняття та правове регулювання фінансової основи місцевого самоврядування
24.	Місце податків і зборів у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування.
25.	Державне управління економікою: сутність, функції
26.	Інструменти та методи державного регулювання економіки
27.	Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади
28.	Загальна соціальна ефективність державного управління
29.	Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління
30.	Поняття та види контролю в державному управлінні
31.	Громадський контроль в державному управлінні

7.Методи навчання

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу студентів, виконання ситуаційних завдань під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання - українська

У процесі навчання дисципліни “ Державне будівництво та самоврядування України” використовуються такі методи – словесні (пояснення, лекція), практичні (самостійна робота на занятті). За ступенем самостійної роботи студентів – методи взаємодії викладача і студента, методи самостійної роботи студента.

У навчальному процесі застосовуються лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття і виконання самостійної роботи, робота з законодавством, робота в Інтернет.

Організація навчання здійснюється за кредитно – модульною системою з елементами тестування та рейтинговим оцінюванням студентів у відповідності з Концепцією впровадження Болонського процесу.

9.МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає наявність трьох рубіжних атестацій (контролю) в межах загального обсягу годин і проведення підсумкового контролю у вигляді заліку.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Державне будівництво та самоврядування України” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Рубіжна атестація №1	Директорська контрольна робота №2	Середній бал №3	Разом
25%	50%	25%	100%

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за 100-бальною шкалою /ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
------------------------------------	-------------------------------	--	-----------------------

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
---------------	---

90-100 А	Відмінно	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	Високий (творчий) рівень
85-89 В	Дуже добре	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	Достатній рівень
75-84 С	Добре	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	
65-74 D	Задовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	Середній рівень

60-64 Е	Достатньо	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом, та в здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання так і практичні вміння	Незадовільний рівень

11. Шкала оцінювання:

Оцінка за 100-бальною шкалою	За національною шкалою		Оцінка за шкалою ECES	Рівень компетентності
	екзамен	залік		
90-100	5 (відмінно)		A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	
75-84	4 (добре)	Зараховано	C	Достатній рівень
65-74	3 (задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-39 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень

1-34	2 незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень
------	---	--	---	----------------------

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1.Тексти лекцій(друкований та електронний варіант)
- 2.Плани проведення практичних – друкований та електронні варіанти.
- 3.Завдання для практичних занять.
- 4.Тематичний план проведення занять з дисципліни.
- 5.Завдання модульних контрольних робіт.
- 6.Завдання для самостійних роботи та методичні вказівки до їх виконання.
7. Тести для перевірки занять студентів
- 8.Критерії оцінювання завдань студентів
9. Презентаційні матеріали.

13.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – № 141.
2. Конституція Автономної Республіки Крим від 21.10.1998 р.: затв. Законом України від 23.12.1998 р. № 350-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999.–№ 5 – 6.– Ст. 43.
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396- IX (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 7, № 8, № 9. – Ст.48.
4. Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 18.10.2019 р. № 764/2019 // Офіц. вісн. України. –2012. – № 84. – Ст. 2853.
5. Питання забезпечення діяльності Президента України: Указ Президента України від 20.06.2019 р. № 417/2019 (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2019. – № 50. – Ст. 1688.
6. Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: Указ Президента України від 17.10.2019 р. № 758/2019 // Офіц. вісн. України – 2019. – № 84. – Ст. 2852.
7. Положення про Апарат Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 14.10.2005 р. № 1446/2005 (зі змінами)// Офіц. вісн. України.– 2005. – № 42. – Ст. 2651.

8. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-17 (зі змінами) // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 30. – Ст. 1097.
9. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.393/96-ВР (зі змін.)// Офіц. вісн. України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
10. Про офіційні символи глави держави: Указ Президента України від 29.11.1999 р. № 1507/99 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 48. – С. 28.
11. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222.
12. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР у ред. Закону від 22.12.2005 р. (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 19. – Ст. 134.
13. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.11.2017р. № 2136-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376.
14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
15. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999р. № 586-XIV (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20 – 21. – Ст. 190.
16. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.
17. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III (зі змінами) // Там же. – 2001. – № 23. – Ст. 118.
18. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VIII (зі змінами) // Там же. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.
19. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР// Там же. – 1998. – № 35. – Ст. 237.
20. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 283.
21. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

22. П
23. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07. 2002 р. № 93-IV (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.
24. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII, у ред. Закону від 22.03.2001 р. № 2328-III (із змін.)
// Там же. – 2001. – № 42. – Ст. 212.
25. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.
26. Про структуру Апарату Верховної Ради України: постанова Верховної Ради України від 20.04.2000 р. № 1678-III (із змін.) // Там же. – 2000. – № 31. – Ст. 253.
27. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2016.
– № 31. – Ст. 545.
28. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 р. № 400-IX // Відом. Верхов. Ради України. – 2020. – № 27. – Ст. 174.
29. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Офіц. Вісн. України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.
30. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
31. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI (зі змінами) // Там же. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

Основна література

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2018. – 392 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту/ С. Г. Серьогіна , О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. – Харків : Право, 2020. – 212 с.
3. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, П. М. Любченко, С. В. Болдирєв, О. Ю. Лялюк, Л. М. Баранова, О. П. Печений. – Харків : НДІ державн. буд-ва та місц. самовряд, 2017. – 216 с. – (Серія “Наукові доповіді”; вип. 21).

4. Зозуля О.І. Конституційно-правовий статус парламентських комітетів в Україні: монографія. – Харків: Майдан, 2019. – 619 с.

5. Управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування та розвитку міжмуніципального співробітництва. Навчальний посібник / За заг. редакцією Шкільняка М.М., Толкованова В.В., Журавля Т.В. – Київ. 2019.

Додаткова література

1. Віліжінський В.М., Попов М.П. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування: моногр. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016.

2. Георгієвський Ю. В. Компетенція органів публічної влади: теорія і практика застосування / Ю. В. Георгієвський. – К. : Логос, 2015. – 345 с.

3. Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В.В.Бондаренка. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 420 с.

4. Дніпров О. С. Виконавча влада в Україні: теоретико-концептуальні підходи до розуміння сутності в сучасних умовах трансформації суспільства: монографія. Київ, 2018. 540 с.

5. Кондрацька Н.М. Сучасна системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – Вип. 35. – Частина II. – Том 1. – С. 91-96.

6. Кулик Т.О. Конституційні засади взаємодії місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування в місті Києві: моногр.– К.: Алерта. 2016.

7. Серьогіна С.Г., Демиденко Г.Г. До витоків місцевого самоврядування та державного будівництва в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. 2019. Вип. 37. С. 16-36.

8. Скляренко І. В. Поняття, ознаки та види комунальної власності як виду публічного майна. Актуальні проблеми правознавства. 2019. №2. С. 77- 82.

9. Ставнійчук А. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою : моногр. – Х. : Фактор, 2020.

Інтернет-ресурси.

1. <http://portal.rada.gov.ua> Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

3. <http://ccu.gov.ua> Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.auc.org.ua/> - Офіційний сайт Асоціації міст України
6. <http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад
7. <http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад
8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://europa.eu.int/eur-lex> - База даних законодавства ЄС